

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. д.и.к.н. РОСИЦА РАНГЕЛОВА ПАВЛОВА,
Институт за икономически изследвания при БАН,
профессионален направление 3.8. Икономика:
д.и.к.н. – научна специалност „Статистика и демография“ и
проф. – научна специалност “Световно стопанство и МИО”

върху научните трудове за участие в конкурса за заемане на академичната длъжност доцент, по професионално направление 3.8. Икономика (международн търговия), обявен в Държавен вестник бр. 83 от 22.10.2019 г., с кандидат главен асистент, доктор по икономика Едуард Василев Маринов.

I. Оценка за съответствие с минималните национални изисквания и изискванията на Нов български университет

Гл. ас. д-р Едуард Маринов отговаря на условията за заемане на академичната длъжност „доцент“, защото: има придобита ОНС „доктор“ по икономика (Световно стопанство и международни икономически отношения); заемал е академичната длъжност асистент и главен асистент (повече от две години), преподавател е от години в университети, включително в НБУ. Има публикуван хабилитационен монографичен труд, отговаря на на минималните национални изисквания и на изискванията на НБУ, няма доказано по законоустановения ред plagiatство в научните трудове и т.н. и с пълно основание е допуснат до конкурса.

Според представените материали и съгласно условията по чл. 26, ал. 2. от ЗРАСРБ изпълнява д-р Едуард Маринов и надминава минималните изисквани точки по групи показатели за заемане на академична длъжност „доцент“, което означава по групи показатели от А до И (без Б за „доктор на науките“) за заемане на академичната длъжност „доцент“. По-конкретно при общо **570 минимално изискваните точки**, включително 170 задължителните за НБУ показатели от 22-ри до края, той има около две пъти повече точки – **общо 1162.5**, включително 510 от задължителните за НБУ показатели (от 22-ри до края). Освен 50 точки за защитена ОНС „доктор“ и 100 за приложен хабилитационен труд в група В.3 д-р Едуард Маринов има близо два пъти повече от изискваните точки в групи В, Г и Д (от 4 до 11), които включват различни публикации – книги, участие в колективни монографии, научни студии, статии и доклади, публикувани в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация, а също и в нереферирани списания с научно рецензиране или публикувани в редактирани колективни томове.

По отношение на цитиранията и рецензии на публикации на д-р Едуард Маринов в научни издания (група А, от 11 до 13) съотношението е подобно – 50 изисквани точки срещу 100, които той отчита.

Сред останалите групи показатели се открояват следните по-активни дейности: наличие на изследователска или творческа програма, членство в национални и/или международни организации и асоциации в съответното професионално направление, научни публикации, различни от представените при завършването на докторатура, превод на научен/публицистичен труд, ръководство/рецензии на успешно защитили дипломанти или участие в комисии за държавни изпити, преподаване в курсове на чужд език, участие/ръководство на проект, по който са привлечени външни средства и/или студенти в НБУ и др.

Съдържанието на всички тези показатели ще бъде по-конкретно илюстрирано в анализа в съответните раздели на рецензията.

Държа да отбележа изключителното, неподражаемо пълното и коректното описание на подадените документи от д-р Едуард Маринов за участие в конкурса за академичната длъжност „доцент“. Всеки суперлатив тук е подходящ.

II. Изследователска (творческа) дейност и резултати

Д-р Едуард Маринов има впечатляващ брой публикации, общо над 80 (книги, статии в научни списания, доклади в сборници от научни форуми) на български, английски и руски език. Неговата област на научни интереси са международните икономически отношения и по-конкретно международната търговия, по която е обявен конкурсът. Научната му работа е фокусирана върху теорията на търговията и интеграцията на основата на изследваните от него тенденции в международната търговия. **Открояват се две основни области на изследване.** Първата е развитието на външната търговия на България с държавите от Субсахарска Африка, както и глобалните тенденции, включително икономическото развитие на Африка и връзките на континента с ЕС. Втората основна тема е регионалното развитие (в частност мястото на българските региони в ЕС), а също модерното развитие на икономическата теория и методологията на научните изследвания в тези две области.

1. Хабилитационният труд на д-р Едуард Маринов „Възможности и перспективи пред външнотърговските отношения на България с държавите от Субсахарска Африка“ е върху избраната от него и разработвана през последните няколко години оригинална за страната и неизследвана у нас тематика. Целта в него е да бъдат (цитирам) „изведени потенциалните ползи и възможните приоритетни действия в областта на търговското сътрудничество от страна както на българските фирми, така и на държавата за възстановяване на търговските взаимоотношения с държавите в Субсахарска Африка в контекста на политиката на ЕС спрямо региона“. Монографията съдържа задълбочен анализ на външнотърговските отношения на България със субсахарските държави, включително динамиката на търговията, сравнителен анализ в рамките на ЕС и спрямо останалите

стари-членки от ЦИЕ, а също проучване на стоковата и географската структура на търговията за периода 2003-2015 г. Особена ценност на изследването е представителното проучване на 1000 български фирми, които търгуват със Субсахарска Африка, както и на онези, които проявяват или биха проявили интерес към региона, като е анализирана позицията им към тези отношения. Описани са резултатите от проведените структурирани дълбочинни интервюта с представители на фирми, които имат реални външнотърговски отношения със страни от региона с цел задълбочаване и конкретизиране на получените резултати и формулиране на адекватни препоръки към бизнеса и държавата. Трудът е добре оформлен и съдържа богат емпиричен материал. В резултат на анализа са изведени полезни за страната заключения и препоръки за възможностите за подобряване на политиката спрямо региона както от страна на българските фирми, така и от страна на държавата.

2. Освен хабилитационния труд д-р Едуард Маринов е автор на още 3 самостоятелни книги, като четирите са в общ обем на 546 страници. Всички те са по темата за икономически аспекти на Африка – интеграция, отношения с ЕС и България. Една от тях е на английски език (изд. LAP Lambert Academic Publishing), а останалите три – на български език. Отчетено е също участие с отделни глави в 6 книги, като в 5 от тях участието е самостоятелно и са посветени главно на външнотърговските отношения на България с ЕС и една за отношенията България-Русия. В една от книгите участието е в съавторство, на английски език по проблемите на международната търговия в Субсахарска Африка, издадена от Palgrave Macmillan, New York, USA.

Д-р Едуард Маринов има голям брой научна продукция (36) под формата на **студии и статии**, като преобладаващата част от тях са негови самостоятелни публикации и само 5 са в съавторство; половината от тях са на български и половината на английски език. Освен споменатите теми, върху които работи тук се включва и темата за сравнителната конкурентоспособност между България и Румъния. Сред българските списания са водещите в страната: „Икономическа мисъл“, „Икономически изследвания“, „Икономически и социални алтернативи“, „Геополитика“, „Списание на БАН“, Академично списание „Управление и образование“ и др., а сред чуждестранните авторитетни издания като: „Journal of Global Economics“, „Journal of Financial and Monetary Economics“, „International Journal of Business and Management“, „International Scientific Journal“, „Journal of Economics and Political Economy“, „Journal of Global Economics“ и др. Изброените публикации сами по себе си показват, че изискването за рецензираност е изпълнено.

Към творчеството на д-р Едуард Маринов трябва да се добави и публикуването на 43 **доклади от научни форуми**. Почти всички те (без един) са самостоятелни, като са публикувани в годишници на университети или специални издания. Преобладават

публикациите на български език, една трета от тях са на английски, като отразяват форуми в близки на България страни и градове – Ниш, Букурещ, Прага, Виена и др. Докладите освен в отбелязаните вече области на изследване от автора са и на някои по-популярни теми. Всичко това говори за невероятна научна работа, усилия за разпространение и дискусия по научните въпроси, по които работи д-р Едуард Маринов. Така той става разпознаваем учен за голям брой колеги и читатели в България и в международен мащаб.

Във връзка с публикациите бих искала да направя две констатации. При толкова голям брой не е възможно да не се допусне повторение по един или друг начин на изложения материал. В същото време, знаем, че се постига и развитие на темите. Втората ми бележка е по отношение на иначе извънредно точното и подробното описание на публикациите. Според мене те би трябвало да са по приетите стандарти – първо тези на български език и после на чужди езици (в случая руски и английски) и освен това публикациите трябва да са изредени хронологично от най-новата към най-старата от тях.

Научните приноси на д-р Едуард Маринов са в посочените по-горе области – тенденциите в международната търговия - най-вече развитието на външната търговия на България, на държавите от Субсахарска Африка, както и глобалните тенденции, теорията на международната търговия и интеграцията, споразуменията за регионална интеграция за икономическо развитие на Африка и връзките на континента с ЕС и България. Освен това, научните му интереси включват регионалното развитие, най-вече по отношението на мястото на българските региони в ЕС, съвременното развитие на икономическата теория и методологията на научните изследвания. Научните приноси са представени от кандидата обстойно и ясно, макар да се получава впечатление за известно смислово приповтаряне. Изцяло съм съгласна с тях. Д-р Едуард Маринов отчита научни приноси с теоретичен, научно-практически и методологичен характер, сред които бих споменала по-общоизвестните следните:

a. **Научно-теоретични приноси:** Теоретични аспекти на регионалната икономическа интеграция – икономически, пазарни, търговски и политически фактори, влияещи върху интеграционните процеси при развиващи се държави.

b. **Научно-приложни приноси:** Теоретично и емпирично идентифициране на секторите, стоките и услугите от България, които имат потенциал да намерят място на пазарите в Субсахарска Африка и извеждане на възможни приоритетни действия в областта на търговско-икономическото сътрудничество.

c. **Научно-методологични приноси:** Разработени и приложени са методологии за: (а) идентифицирането на сектори, стоки и услуги от България, които биха намерили място в търговията с държавите от Субсахарска Африка; (б) за изчисляване на индекс на условия на търговия и сравнителна оценка на резултатите и др.

Бих желала да добавя призовото място на д-р Едуард Маринов при доказване на неговите професионални приложни умения в икономическата наука чрез Диплома за отличен проект в направление „Човек и общество“ по съвместна програма на МОН и БАН „Подпомагане на млади учени“ за 2016 г., за проект „Възможности и перспективи пред външнотърговските отношения на България с държавите от Субсахарска Африка“ (който става основа на хабилитационния му труд).

3. Цитиране от други автори

Публикациите на д-р Едуард Маринов срещат отзив сред научната общественост. В справката си за изпълнение на минималните изисквания за заемане на академичната длъжност „доцент“ той посочва 2 цитирания в научни издания, реферирали и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация или в монографии и колективни томове, 3 цитирания в монографии и колективни томове с научно рецензиране и 8 цитирания или рецензии в нереферирали списания с научно рецензиране. При този голям брой публикации на кандидата за академичната длъжност „доцент“ се очаква повече цитирания, но все пак те надминават два пъти минималните изисквания (100 срещу 50 точки).

4. Оценка на резултатите от участие в изследователски и творчески проекти и приложение на получените резултати в практиката

Въпреки че не се изиска по процедурата за заемане на академичната длъжност „доцент“, трябва да се посочи, че д-р Едуард Маринов е участвал в значителен брой творчески проекти. Той е представил конкретен списък, като е описал ясно и прегледно проектите, разделени в две групи – академични и научно-приложни. В първата група са включени 14 на брой проекти, които представлят д-р Едуард Маринов откъм най-силната му научна страна. Те му дават възможност да се развива като учен и заедно с колегите от секцията да надгражда в себе си, осъществявайки в същото време научни приноси в областта на членството на България в ЕС, икономическото развитие на Африка и връзките на континента с ЕС и България, регионализация и европейска интеграция и др. Научно-приложните проекти, в които е участвал д-р Едуард Маринов, са 20 на брой и както може да се предполага, те са в по-широк тематичен спектър и по-голяма възможност за приложение на получените резултати в практиката. Що се отнася до *оценка на приложение на получените резултати в практиката* от участие в изследователски и творчески проекти, както е според изискванията на НБУ, това е самостоятелна тема, изиска друга експертна работа и рецензент за избора му на академичната длъжност не може да я направи.

III. Учебна и преподавателска дейност

Кандидатът за академична длъжност „доцент“ д-р Едуард Маринов е на основен договор в НБУ, департамент „Икономика“ и осъществява преподавателска дейност там.

Преди това има опит от преподаване и в други учебни заведения – СУ „Св. Климент Охридски“, ВТУ „Св.Св. Кирил и Методий“ и др. Кандидатът понастоящем преподава по линия на НБУ (NBU and University of Sheffield) в два курса на чужд (английски) език.

Според показател № 36 от група Показатели З за авторски учебни материали д-р Едуард Маринов представя две учебни помагала, лекционен курс Маркетинг в международния бизнес и Стратегически маркетинг в 84 и 60 страници съответно.

Д-р Едуард Маринов има ръководство на двама дипломанти и 6 рецензии на дипломанти от магистърска програма „Международен бизнес“ през 2018-2019 г.

По показател № 32 д-р Едуард Маринов има участие в организиране и провеждане на Междудепартаментен семинар „Качество и конкурентоспособност на съвременното градско развитие“ в рамките на поредица от семинари на тема: „Градски политики, предприемачество, местна демокрация“. Организатори са департаментите: „Администрация и управление“, „Политически науки“ и „Икономика“ и е проведен на 18.12.2018 г. в НБУ.

Според показател № 28 д-р Едуард Маринов отчита превод на материалите на носителите на ежегодната Нобелова награда за постижения в областта на икономическите науки за периода 2013-2017 г.

Кандидатът за академичната длъжност „доцент“ отчита средна оценка от анкетите за удовлетвореност на студентите от курс и преподавател 4,51, като по условие според минималните изисквания тя трябва да бъде над 4,00.

IV. Административна и обществена дейност

За участие в колективни органи на управление на НБУ д-р Едуард Маринов отчита членство в Комисия за акредитация на курсове към Факултет за дистанционно, електронно и продължаващо обучение.

Като познавам лично д-р Едуард Маринов, съм сигурна, че изпълнява коректно академичните си задължения: редовно участие в заседанията на департаментния/програмния съвет, спазване на приемното време, редовно провеждане на учебните занятия.

Участвал е като обучаем в програмата за преподавателския и административния състав на НБУ в две обучителни срещи - с участващите в записването на новоприети студенти в НБУ, ФБО, 10.07.2018 г. и на преподавателите от НБУ по съвместните програми с University of Sheffield, International Faculty, CITY College, 15-16.11.2018. Към дейността за привличане на студенти в програмата може да се отчете тази като ръководител на проект „Участие на НБУ като партньор в международен научничен фестивал FISSION 2019“ към Централен фонд за стратегическо развитие към Настоятелството на НБУ (Договор № 1393/29.11.2018 г.).

Като представител на НБУ и популяризатор на неговата дейност д-р Едуард Маринов има 4 обществени изяви по телевизия „Bloomberg“, в които коментира главно

въпросите за икономическите отношения между ЕС и Африка.

Член на Съюза на учените в България, на Ресурсния център за изследване на икономиките в Азия при ИИИ при БАН, член е на редакционна колегия на списание „Eastern European Business and Economics Journal“ и рецензент на статии в няколко други списания.

V. Лични впечатления от кандидата

Познавам лично д-р Едуард Маринов от постъпването му през 2004 г. като технически секретар в секция „Международна икономика“ в Икономическият институт на БАН (днес наричан Институт за икономически изследвания при БАН). Така с времето бях свидетел на неговото образование и професионално израстване до днес. Ще открайня няколко аспекта на моите впечатления. Той е много любознателен, отговорен и ефективен в работата си колега. Участва пълноценно и полезно в обсъжданията на научните проекти на колегите и дава полезни коментари и препоръки. В продължение на години той осигурява организацията на работата в секцията като технически, а после научен секретар и просто като колега с адекватните си предложения и лично включване в изпълнение на задачите. В много случаи поема повече от полагаемата му се работа при предпечатната подготовка и при публикуването на научен продукт в секцията разчитаме на него. Винаги ми е правила впечатление неговата интелигентност при възприемане на ситуации и колегиални отношения, с която ги разбира много по-рано и вярно и реагира толерантно. Той е отзивчив да помага на колегите при молба, а също има приятелски и добронамерени отношения с тях. Работила съм лично с него, от което съм останала с отлични впечатления – например организация на международна работна среща в София по линия на голям научен проект по линия на Шеста Рамкова програма на ЕК през 2006 г., ролята му на технически секретар при процедурата по защитата на моята докторска дисертация за д.и.к.н. (2008-2009 г.) и др. С времето разви и друго свое качество – инициативност и активност при създаване на научни публикации и участие в научни проекти. В негово лице виждам колега, който ще продължи с тези умения и усилия да участва в научното творчество и дейност вече от позицията на академичната длъжност „доцент“ и по-нататък.

VI. Мнения, препоръки и бележки по дейността и постиженията на кандидата

Бележките и препоръките ми по отношение на научната дейност на кандидата се обобщават в следното:

- Изследваната тематика от д-р Едуард Маринов е достатъчно широка по обхват и не бих му препоръчала да я разширява в бъдеще, а по-скоро да търси своя „център“ в нея. Това може да се осъществява както в теоретичен, така и в приложен план. Задълбочаването и конкретизацията на изследванията ще доведе до неговата по-голяма популярност у нас като работещ по не толкова изследваната тематика за икономическите отношения на България и

ЕС с Африка и постепенно включването му като експерт в институции и организации, включително бизнеса, при обсъждане на тези въпроси.

- Освен това от него се очаква освен на електронен носител издаването на учебници и учебни помагала по стандартния начин (на хартиен носител), които да бъдат на разположение както на студентите, така и на интересуващите се по тези въпроси.

- Все пак при огромния брой публикации, представени от кандидата за участие в конкурса за академична длъжност „доцент“ само 1 е статия и 4 са студии, публикувани в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация, като три от тях са в български списания. При този голям брой публикации също се предполага доста повече цитирания от заявените, дори да не се очаква пропорционалност според броя им. Този факт навежда на мисълта, че д-р Едуард Маринов трябва да обмисли стила и характера на научния си продукт и как да организира неговото публикуване – всички ли негови публикации получават резонния (очаквания) отзук и какво да направи той, за да се увеличи интересът към тях.

Заключение

Гл. ас. д-р Едуард Маринов има ясно изразен научен профил като изследовател и преподавател в областта на международната икономика и в частност международната търговия. Той се представя с много голям брой научни трудове с ясно изразени научни приноси. Кандидатът съчетава сполучливо научноизследователската, преподавателската и научно-приложната дейност по определената проблематика, което му позволява полезно обвързване на теорията с практиката и пълноценno обучение на студентите. Заедно с преподавателската работа, която осъществява, той се определя като специалист, напълно отговарящ на представите и стандартите за академичната длъжност „доцент“, за която кандидатства.

Това ми дава основание съгласно разпоредбите на чл. 26, ал. 3 от ЗРАСРБ с пълна убеденост да изразя своето положително отношение към избора на главен асистент доктор ЕДУАРД ВАСИЛЕВ МАРИНОВ за академичната длъжност „доцент“ по професионално направление 3.8. Икономика (международнa търговия).

11 февруари 2020 г.

Подпис:.....